

- Voltam Siemowornál.
Siemüveget nem itt -
Krypton lámpát ajánlott!

Ríméli a szemét
a Tungstam
Krypton lámpa -
és kevesebb áramot
is fogyaszt!

A Felvidék visszacsatolásának diplomáciai tárgyalásai

Két év távlatából, — ahogyan Tonelli Sándor dr. Rómában átélte

(A Délmagyarország munkatársától) Ha beleülünk Karinthy „időgépebe” s visszafelé repülünk a hátunk mögött hagyott esztendőik fölé, akkor állunk meg egy pillanatra 1938 októberénél. Ebben az időpontban indultak el a magyar katonák, hogy a visszacsatolandó Felvidék jelképes elfoglalásaként bevonuljanak Ipolyságra.

Tudjuk, hogy történelmi események előzték meg ezt a pillanatot. Szeptember 28-án ült össze Münchenben a négyhatalmi konferencia, hogy döntös Európa és a világ békéje fölött... Ennek a tanácskozásnak egyik eredménye volt, hogy Csehszlovákiát kötelezték bizonyos szüddétanémét és magyar területek átadására. A magyar és cseh tárgyalások Komáromban indultak meg és október 11-én bevonultak a magyar csapatok Ipolyságra. Két nap múlva, október 13-án megszakadtak a komáromi tárgyalások, a magyar küldöttség visszautazott Budapestre; Európa diplomáciai kohójában pedig izzani kezdett az első bécsi döntés vasökle...

Ezeknek a filmszerűen pergő történelmi eseményeknek csak külső megnyilatkozásait látta a világ, hogy mi ment végbe a bezárt ajtóju államfői dolgozószobákban, arról csak néhány beavatott tudott. A diplomácia a nagy gyorsaság ellenére is titokban működött, ami az első pillanatokban még lehetetlenségnek látszott, az a következőkben már meglepetésszerű valóság lett. Itthon Magyarországon ezrével kapkodták a lapokat az utcákon, izgatott mondatokban cseréltek véleményt az emberek, túl az Alföld peremén már megmozdultak a felvidéki hegyek lakói s mindenki várta azt a percet, amikor megnyílnak a kapuk talán a Magas-Tátra, talán Dévény felé...

Rab Gusztáv „Belvedere” című könyve rendkívül érdekesen festi meg ezeknek a pillanatoknak történelmi kulisszatitkait. De ezeknek az eseményeknek szegedi szemlélője is volt akkor külföldön: Tonelli Sándor dr., a Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára. Olaszországban tartózkodott ebben az időben s éppen azon a napon volt Villáni Frigyes bárónál, quirinali magyar követnél, amikor a komáromi tárgyalások megszakadása után megkezdődött Európa fővárosaiban az újabb diplomáciai roham. Elbeszéléséből érdekesen bon-

taozik ki az a hangulat, amely ezekben a pillanatokban elfogta a római magyarokat, de maradandó emléket jelent az a néhány „történelmi apróság” is, amelyben része volt akkor messze, „valahol Olaszországban...”

„Önöknél mindenki olasz nevű...?”

Október 12-én ment jelentkezni a római questurára, a központi rendőrségre Tonelli Sándor dr. Amikor bemutatta utlevélét és egyéb személyi okmányait, a rendőrségi tisztviselő mosolyogva nézett rá:

— Önöknél mindenki olasz nevű? ... — kérdezte.

— Miért?

— Tudja kérem hogy hívják az ipolysági polgármestert? Zamonetti-nek...

Ezt Olaszországban, egy római hivatalban tudta meg Tonelli Sándor. Együtt mosolyogtak a rendőrtisztviselővel azon, hogy milyen „jópofa” az élet, ha kitűnő hírszolgálat áll rendelkezésére.

A római magyar kolónia tagjai akkor már izgatottan tárgyalták a várható eseményeket. Találgatták, hogy mi lehet a következménye a tárgyalások megszakadásának. Mindenki abban bízott, hogy az olaszok Duceéja nem hagyja el ezekben a pillanatokban Magyarországot, azt az országot, amelynek nagyszerű fia itt küzdött egykor az idegen elnyomatás ellen Garibaldi oldalán...

„Csáky már repül...!”

— Két nap múlva, október 14-én délelőtt 11 órakor (holnap lesz két éve) tisztelgő látogatást tettem báró Villáni Frigyesnél — meséli tovább élményeit Tonelli Sándor. — Arról beszélgettünk, hogy mi lehet a legközelebbi esemény a komáromi elválás után. Latoltattuk a lehetőségeket, számbavettük az összes diplomáciai ténykedést, amely akár nyíltan, akár pedig a dolgozószobák mélyén arra törekedett, hogy lehetőleg gyors megoldást nyerjen ez az égető kérdés. Halogatni nem lehet, mert nemcsak az anyaország, hanem maga a visszatérni akaró Felvidék is lángolt már ekkor, mint a máglya.

Beszélgetés közben egyszerűen megszólalt a telefon. Villáni Frigyes báró füléhez emelte a kagylót s néhány pillanat múlva izgatott hangon szólt felém:

— Kánya Kálmán! ...

Aztán hosszú ideig csend volt. Villáni Frigyes gyors jegyzeteket vetett egy előtte fekvő füzetbe aztán megszólalt:

— Tehát: Csáky István Rómába repül, és közölnék ki számára kihallgatást a Duce-nél...

Ismét csend lett, csak a kagylóból hallatszott egy Magyarországból érkező hang tompa, érdes vibrálása.

— És mikor repül Csáky? — hallottam ismét Villáni hangját. És közvetlenül utána, csaknem egyidőben a telefonba bement az értesítéssel hangosan felkiáltott:

— Csáky már repül! ... Azonnal intézkedem.

Letette a kagylót, majd gyorsan tárcsázott. Cianó grófot, Olaszország külügyminiszterét hívta fel s rövid beszélgetés után felémfordulva azt mondta:

— Ma este 8 órakor Csáky István kihallgatáson jelenik meg Mussolini miniszterelnöknél...

Azon az estén ott álltunk az épület előtt, ahol a kihallgatás folyt. Még nem tudunk semmi biztosat, semmi konkrétumot, de azt már tudtuk, hogy a Felvidék nagyrésze visszakerül Magyarországhoz. Tudtuk, mert benn tárgyalt az olaszok Duceja, a magyarok barátja...

Aznap ellátogattunk Villáni Frigyes báróhoz. Már akkor tele volt a dolgozószobája újságírókkal. Az olasz Stefani-hirügynökség munkatársa izgatottan lobogtatva jegyzet-tömbjét, már kifelé indult, amikor Villáni Frigyes utána szólott:

— Tudják, hogyan kell írni Csáky nevét?

— Tudjuk, persze, hogy tudjuk...

És másnap reggel az összes olasz lapokban a következőképpen jelent meg Csáky neve: Csáky...

Hanem Kassa és Ungvár idekerült... (marou)

Szeged hangja a parlament egyetem-vitájában

Szögi Géza dr. felszólalása

(A Délmagyarország munkatársától) Szombati számunkban jelentettük, hogy a képviselőház egyetemi törvényjavaslati vitájában Szögi Géza dr. Szeged képviselője felszólalt a szegedi egyetem eszterbáti felszólalásának fenntartása mellett.

A Magyar Távirati Iroda péntek esti kiadványa csak röviden emlékezett meg erről a felszólalásról, ezért szükségesnek tartjuk, hogy bővebb kivonaton ismertessük Szögi Géza beszédét, mint egyetlen hivatalos fórum előtt elhangzott tiltakozást a szegedi egyetem megcsönkítése ellen. A Magyarországból vesszük Szögi Géza beszédének következő összefoglalását:

„Szögi Géza szerint egyetemek többféle képpen keletkezhetnek. Régebben bőkezű mecénás fejedelmek alapítottak egyetemeket. Amerikában ezt a multimilliomosok tették. Voltak városok, amelyek ajándékba kaptak az államtól egyetemet. Szeged nem tartozik egyetlen kategóriába sem, mert a szabad királyi város súlyos áldozatokkal szerzett egyetemet magának, amikor a száműzött kolozsvári egyetemnek áthelyezését és működésének folytatását lehetővé tette. Olyan áldozatokkal, amelyekkel valóságos könnyek között szavazott meg Szeged város adózó polgársága. Nem volt arányban a város teherbíró képességével.

A kultuszminiszter esztendői beszédében meghatározta az egyes egyetemek jellegét. A debreceni egyetem a tanítóképzés és tanárképzés, a pécsi a jogi képzés, a szegedi pedig a természettudományi továbbképzés helye kell, hogy legyen. A Nobel-díjas Szent-Györgyi Albert professzornak természettudományos működése az indoka annak, hogy nemcsak csönkítatlan állapotban ottmaradjon az egyetem bőkezű kara, de, hogy Szeged egyáltalában egyetemet kaphat. Négy természettudományi tanszéknek Szegedre helyezéséről van szó. Ezzel a négy tanszékkel talán 18 egyetemi hallgató fog Szegedre érkezni. Ezzel szemben a jogi és államtudományi karnak megszüntetésével 600 egyetemi hallgatónak kell Szegedről eltávoznia.

Végül kérte a minisztert, hogy gondolja meg a kérdést, mert nem késő. Határozati javaslatot terjesztett be a szegedi tudományegyetem jogi és államtudományi karának változtatlan fenntartásáról.

Szögi György Szücs 74 Vidra-utca 3 szám alatt, készít megrendelésre legújabbdivat szerint

boát, bundát, kabátot

ÉS MINDEN MAS SZÜCSÁRUT legkényesebb igényeket is kielégítően. — Javításokat, alakításokat vállal. — Szolid árak, pontos szállítás.